

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/101/2017
Identifikačné číslo spisu:	1511208675
Dátum vydania rozhodnutia:	14.09.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1511208675.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v sporovej veci žalobcu Slovenského ľudového umeleckého kolektívu, so sídlom v Bratislave, Balkánska č. 31, IČO: 164780, zastúpeného Právnym centrom, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mýtna č. 42, IČO: 36 698 873, proti žalovanej E. F., bývajúcej v F., zastúpenej advokátskou kanceláriou STANĚK VETRÁK & PARTNERI, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Vlčkova č. 18, IČO: 36 795 038, o vypratanie bytu, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 10 C 146/2011, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2016 sp. zn. 5 Co 571/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2016 sp. zn. 5 Co 571/2012 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. júna 2012 č.k. 10 C 146/2011-126 v spojení s opravným uznesením zo 6. septembra 2012 č.k. 10 C 146/2011-141 zamietol návrh žalobcu na vypratanie trojizbového bytu č. X, nachádzajúceho sa na prvom poschodí ubytovne, súp. č. XXX na U. ul. č. X v F., zapísanej na liste vlastníctva č. XXX pre katastrálne územie C. (ďalej len „sporný byt“) bez pridelenia bytovej náhrady. O trovách konania rozhodol tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalovaná nebýva v byte bez právneho dôvodu, pretože podľa § 713 ods. 1 Občianskeho zákonníka užíva predmetný byt po smrti svojho otca. Poukázal na to, že právo osobného užívania k tomuto bytu jej otcovi S. H., zomrelému dňa XX. Y. XXXX, sa totiž tomuto pôvodnému užívateľovi transformovalo na nájom v zmysle § 26 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/2003 Z.z.“); žalovaná preto nie je povinná z bytu sa vysťahovať bez zabezpečenia bytovej náhrady. Súd prvej inštancie obdobie po zrušení práva osobného užívania sporného bytu otcovi žalovanej rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo 16. mája 1989 č.k. 8 C 268/88-16, ktorým mu bola uložená povinnosť vypratať byt po zabezpečení náhradného bytu alebo náhradného ubytovania terajším žalobcom, nepovažoval tento zvláštny občianskoprávny vzťah za tzv. právo na bývanie, ale za nájomný vzťah obnovený podľa § 26 zákona č. 182/1993 Z.z. účinného od 1. septembra 1993, z ktorého dôvodu žalovaná neužíva byt bez právneho dôvodu. Rozhodnutie o trovách konania

odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 29. novembra 2016 sp. zn. 5 Co 571/2012 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť vypratať sporný byt do 90 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi nepriznal náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Zmenu rozhodnutia odôvodnil tým, že otec žalovanej mal k spornému služobnému bytu pred 1. januárom 1992 zrušené užívacie právo, teda k 1. januáru 1992 sa mu neexistujúce právo netransformovalo na nájom služobného bytu podľa transformačného ustanovenia § 871 ods. 1, 4 Občianskeho zákonníka. Na užívanie bytu bol oprávnený len do zabezpečenia súdom priznanej bytovej náhrady; podľa ustálenej judikatúry mu k bytu dovtedy patrilo len tzv. právo bývania, pri ktorom prechod neexistujúceho práva osobného užívania, resp. neexistujúceho práva nájmu na blízke osoby neprichádza do úvahy (§ 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Žalovaná potom nie je oprávnená byt užívať do zabezpečenia primeraného náhradného bytu podľa § 713 ods. 1 Občianskeho zákonníka a predmetný byt užíva bez právneho dôvodu. Podľa názoru odvolacieho súdu sa pôvodný užívateľ bytu (t.j. otec žalovanej) nestal nájomcom sporného bytu ani na základe prechodného ustanovenia § 26 zákona č. 182/1993 Z.z., podľa ktorého ak bol nájomcovi zrušený nájom súdnym rozhodnutím z dôvodu skončenia pracovného pomeru, obnovuje sa od účinnosti tohto zákona nájomcovi pôvodný nájom, ak nájomca ku dňu účinnosti tohto zákona byt bez prerušenia užíva. Odvolací súd po zopakovaní dokazovania oboznámením výpovede otca žalovanej v konaní sp. zn. 8 C 265/1994, aj s prihliadnutím na zistený skutkový stav dospel k záveru, že súd prvej inštancie vo veci nesprávne aplikoval prechodné ustanovenie § 26 zákona č. 182/1993 Z.z., na základe ktorého nesprávne uzavrel, že došlo k obnove nájmu bytu v prospech otca žalovanej. V zmysle tohto ustanovenia § 26 zákona č. 182/1993 Z.z. predpokladom obnovenia nájmu je nepretržité užívanie bytu, ku ktorému bolo zrušené právo osobného užívania jeho pôvodným užívateľom, teda nepretržité užívanie sporného bytu v čase medzi zrušením práva osobného užívania bytu dňa 13. júna 1989 a nadobudnutím účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z., t.j. dňom 1. septembra 1993. Z výpovede S. H. ako účastníka konania vo veci sp. zn. 8 C 265/1994 na pojednávaní dňa 14. septembra 1995 mal súd preukázané, že menovaný býval v obci Q. v dome, ktorý kúpil v roku 1986 v dezolátnom stave na rekreačné účely, kam sa presťahoval viac-menej z nutnosti, aby trom deťom umožnil riadne bývanie a ktorý stav nepovažoval za trvalé riešenie svojho bývania aj pre manželské nezhody. Do obce sa prihlásil k prechodnému pobytu, keď si našiel prácu v H.. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že S. H. sa po zrušení práva osobného užívania služobného bytu nestal jeho nájomcom s účinnosťou od 1. januára 1993, lebo sporný byt nepretržite neužíval. Napokon žalovaná ani v konaní netvrdila, ani nepreukazovala splnenie zákonnej podmienky pre prechod nájmu podľa § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a to existenciu spoločnej domácnosti s otcom v deň jeho smrti. Keďže mal preukázané, že žalovaná má vyriešené bývanie ako výlučná vlastníčka rodinného domu v Q. v okrese H., bez väzby na výkon práce v F., odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobe vyhovel bez povinnosti žalobcu zabezpečiť pre žalovanú bytovú náhradu (§ 388 CSP). O trovách konania rozhodol tak, že úspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 257 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s odôvodnením, že v zmysle § 420 písm. f/ CSP odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces a v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi neboli riešené. Poukázala na to, že odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie bez toho, aby jej dal možnosť vyjadriť sa k zmene právneho posúdenia veci, využil doposiaľ nepoužité ustanovenie § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka na prejednávajúcu vec, hoci o tom neupovedomil strany a zároveň svoje rozhodnutie zaťažil vadou nepreskúmateľnosti. Výsledkom tohto nesprávneho postupu je pre dovolateľku vydanie prekvapivého a nepredvídateľného rozhodnutia. Ďalej namietala, že odvolací súd, ktorý pri zisťovaní skutkového stavu vychádzal z pripojených súdnych spisov, z ktorých vyplývajú aj ďalšie dôkazy právne významné pre správnu aplikáciu § 26 zákona č. 183/1992 Z.z., odvolací súd na tieto dôkazy svedčiace v prospech žalovanej vôbec neprihliadol a náležitým spôsobom v odôvodnení rozsudku v rozpore s § 220 ods. 2 CSP nevyhodnotil (resp. vôbec) a izolovane z predmetných spisov sám extrahoval jediný dôkaz bez vysporiadania sa s mnohými ďalšími

protichodnými dôkazmi. Procesný postup odvolacieho súdu, ktorý neprihliadol a nevyhodnotil všetky skutočnosti a dôkazy, ktoré za konania vyšli najavo, je tak v celom rozsahu v rozpore s § 191 ods. 1 CSP a § 220 ods. 2 CSP. Ak odvolací súd z vlastnej činnosti realizoval dôkaz čítaním zápisnice z výpovede jej otca (p. H.) v predošlých konaniach, mal realizovať aj ďalšie súvisiace dôkazy a vyhodnotiť ich ako celok v ich vzájomnej súvislosti. Keďže tak neurobil, zasiahol do základného práva dovolateľky na spravodlivý proces garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zakladajúceho prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Skutkové a právne závery odvolacieho súdu vychádzajú z jednostranného hodnotenia dôkazov bez zreteľa na dôkazy, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie, sú tak arbitrárne a tým z ústavného hľadiska neudržateľné. Týmto nesprávnym procesným postupom odvolací súd odňal žalovanej právo na riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie, ktorého následkom je nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozsudku. Odvolací súd pochybil tiež tým, že dovolateľku vopred neinformoval o možnosti viazania povinnosti dovolateľky vypratať byť s povinnosťou žalobcu zabezpečiť dovolateľke primeranú bytovú náhradu tiež s použitím analógie podľa doposiaľ nepoužitého § 853 ods. 1 s § 713 Občianskeho zákonníka, ktorú odvolací súd zvažoval a ktorej aplikáciu na predmetný prípad naopak súd prvej inštancie vôbec neskúmal. Ak odvolací súd dospel k záveru, že na vec možno aplikovať § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, bol v súlade s § 382 CSP povinný strany sporu vyzvať, aby sa k jeho možnému použitiu vyjadrili, čo však odvolací súd neurobil. V dôsledku tejto skutočnosti tak dovolateľka nemala možnosť vyjadriť sa k jeho aplikácii a zároveň súdu predložiť všetky relevantné dôkazy, ktoré by boli z hľadiska takéhoto právneho posúdenia veci významné, a ktoré nemala dôvod predkladať v konaní na súde prvej inštancie. Omyl súdu pri právnom hodnotení z dôvodu opomenutia všetkých vyššie uvedených dôkazov ako aj odopretie možnosti dovolateľky vyjadriť sa k zmene právneho posúdenia veci, či možnosti aplikácie doposiaľ nepoužitého § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka na prejednávajúcu vec bez toho, aby ju s uvedeným vopred oboznámil, má za následok, že konanie je zaťažené vadou podľa § 420 písm. f/ CSP. Dovolaťka odôvodnila dovolanie aj § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešená nebola, a to „či podľa povahy existujúceho užívacieho vzťahu Františka Domicsa vychádzajúceho z § 186 ods. 3 Občianskeho zákonníka a po zrušení jeho práva osobného užívania bytu tento vzťah sa v súlade s § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka ku dňu 1. januára 1992 transformoval na chránený nájom“ a záviselo aj od posúdenia ďalšej právnej otázky, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešená, a to „čo sa pre účely aplikácie ust. § 26 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z. považuje za nepretržité užívanie bytu“. Zo všetkých uvedených dôvodov žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a žalobu zamietnuť, prípadne napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolacie dôvody nespĺňajú zákonné podmienky podľa § 431 a nasl. CSP. Stotožnil sa s právnym záverom odvolacieho súdu, že žalovaná nie je oprávnená užívať byť do zabezpečenia náhradného bytu podľa § 713 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a že byt užíva bez právneho dôvodu. Otec žalovanej mal k spornému služobnému bytu zrušené užívacie právo pred 1. januárom 1992, teda ku dňu 1. januára 1992 sa mu neexistujúce právo netransformovalo na nájom služobného bytu podľa § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka a užívať sporný byt bol oprávnený len do zabezpečenia súdom priznanej bytovej náhrady; podľa ustálenej judikatúry mu k bytu dovtedy patrilo len tzv. právo bývania, pri ktorom prechod neexistujúceho práva osobného užívania bytu, resp. neexistujúceho práva nájmu na blízke osoby neprichádza do úvahy (§ 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Po zrušení práva osobného užívania služobného bytu sa S. H. nestal jeho nájomcom s účinnosťou od 1. septembra 1993 (v zmysle § 26 zákona č. 182/1993 Z.z.) z dôvodu, že sporný byt nepretržite neužíval. Pre absenciu obnovenia pôvodného nájmu S. H., žalovaná ako jeho dcéra nesprávne poukazovala na prechod nájmu k bytu v jej prospech, čo je napokon vylúčené tiež charakterom bytu ako služobného bytu (§ 709 Občianskeho zákonníka). V konaní pred odvolacím súdom nedošlo k žiadnym vadám podľa § 420 alebo § 421 CSP. Z uvedených dôvodov žiadal dovolanie žalovanej odmietnuť, alternatívne navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok,

ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

6. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

8. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z § 420 CSP a § 421 ods. 1 CSP. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a zároveň v zmysle § 421 CSP.

12. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady

zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

13. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

14. Vec prejednávajúci trojčlenný senát najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalovanej len podľa ustanovenia § 420 CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jej dovolania z hľadiska § 421 CSP).

15. Podľa § 420 písm. f/ CSP, z ktorého žalovaná vyvodzuje prípustnosť jej dovolania, je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

16.2. Žalovaná vidí procesnú vadu zmätočnosti a zásah do jej práva na spravodlivý súdny proces v tom, že odvolací súd, ktorý zmenil rozsudok súdu prvej inštancie (§ 388 CSP), ju podľa procesných predpisov účinných v čase jeho rozhodovania nevyzval, aby sa vyjadrila k možnosti použitia tých ustanovení zákona, ktoré odvolací súd považoval za významné pre právne posúdenie danej veci a ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité.

17. V čase pojednávania odvolacieho súdu platilo, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili (§ 382 CSP).

18. Účelom ustanovenia § 382 CSP zhodne ako bolo účelom § 213 ods. 2 O.s.p. bolo predísť prekvapivému rozhodnutiu odvolacieho súdu z hľadiska právnej kvalifikácie merita veci podľa (odlišného ustanovenia) hmotného práva. Súdna prax dospela k záveru, že nerešpektovanie predmetného ustanovenia má za následok odňatie možnosti účastníka konania realizovať jeho procesné oprávnenia (R 33/2011).

19. V danom prípade súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal vypratania sporného bytu žalovanou z dôvodu, že právo osobného užívania sporného služobného bytu otcovi žalovanej bolo zrušené do účinnosti tzv. veľkej novely Občianskeho zákonníka (do 1. januára 1992), v byte mu zostalo iba tzv. právo bývania do zabezpečenia náhradného bytu, ktoré sa podľa § 26 zákona č. 182/1993 Z.z. tomuto pôvodnému užívateľovi transformovalo na nájom bytu, preto dovolateľka nebyva v byte bez právneho dôvodu.

19.1. Odvolací súd, ktorý zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovanej uložil povinnosť sporný byt vypratať bez zabezpečenia bytovej náhrady v lehote do 90 dní od právoplatnosti rozsudku, zmenu rozhodnutia odôvodnil tým, že otcovi žalovanej ako pôvodnému užívateľovi sporného služobného bytu, bolo zrušené užívacie právo pred 1. januárom 1992, teda ku dňu účinnosti novely Občianskeho zákonníka sa mu neexistujúce právo netransformovalo na nájom služobného bytu podľa § 871 ods. 1, 4 Občianskeho zákonníka. Otec žalovanej mal právo užívať byt len do zabezpečenia súdom priznanej bytovej náhrady, k bytu mal len tzv. právo bývania, preto prechod neexistujúceho práva osobného užívania, resp. neexistujúceho práva nájmu bytu na blízke osoby (žalovaná je dcérou pôvodného užívateľa bytu S. H.) neprichádzalo do úvahy v zmysle § 706 Občianskeho zákonníka, preto žalovaná

užíva byt bez právneho dôvodu. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie nesprávne aplikoval § 26 zákona č. 182/1993 Z.z., na základe ktorého nesprávne konštatoval, že došlo k obnove nájmu bytu v prospech otca žalovanej. Odvolací súd zvažoval za použitia analógie § 853 ods. 1 s § 713 Občianskeho zákonníka možnosť viazať vypratanie bytu žalovanou na zabezpečenie bytovej náhrady. Keďže z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaná má vyriešené bývanie ako výlučná vlastníčka rodinného domu v obci Q. v okrese H., zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a vyhovel žalobe o vypratanie predmetného bytu bez povinnosti žalobcu žalovanej zabezpečiť bytovú náhradu.

19.2. K danej problematike vyjadril už najvyšší súd právne závery v § 213 ods. 2 O.s.p., aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pred rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod na odklon od vyššie uvedeného chápania danej procesnej otázky.

20. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na odlišnom právnom závere, pri ktorom zvažoval použitie ustanovení právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní neboli použité (so zreteľom na iný právny záver súdu prvej inštancie), odňal žalovanej možnosť namietat' správnosť tohto „nového“ právneho názoru a vyjadriť sa k nemu.

21. Dovolací súd v nadväznosti na vyššie uvedené dospel k záveru, že postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP), ktorou bola žalovanej znemožnená realizácia procesných oprávnení účastníka konania.

22. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 O.s.p, dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal správnosťou v nich zaujatých právnych záverov (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015). Vzhľadom na to sa dovolací súd ani v preskúmvanej veci nezaoberal ďalšou dovolacou argumentáciou žalovanej.

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP).

23.1. Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

23.2. Najvyšší súd v súlade s citovanými ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.